

'22

voorjaar | spring | printemps

BRUSSELS PHILHARMONIC

SHOSTAKOVICH 7 'LENINGRAD'

YOEL LEVI, DIR.
BRUSSELS PHILHARMONIC

19.03.2022

klara
festival
11 — 27
03 22

LET'S — STICK

TOGETHER

- [introductie](#) -
- [welkom](#) -
- [artiesten & programma](#) -
- [programmatoelichting](#) -
- [ontdek meer](#) -
- [biografieën](#) -
- [musici](#) -

[version française](#) - [english version](#) - [print versie](#)

INLEIDING

De Brussels Philharmonic-familie telt meer dan 20 verschillende nationaliteiten. Stuk voor stuk gepassioneerde mensen die dag na dag intensief samenwerken om muziek te maken en te delen. Met respect voor elkaar, voor het publiek, voor hun vak tonen ze zo wat wederzijds begrip en broederschap kunnen brengen: harmonie, schoonheid, eenheid.

We delen de bezorgdheid van onze musici uit de getroffen gebieden, die terecht ongerust zijn om hun familie en geliefden, en vrezen voor de impact van dit conflict nu en in de toekomst.

Na zorgvuldige overwegingen hebben wij samen met presentatiepartners Klarafestival, Muziekcentrum De Bijloke en Flagey beslist om de geplande uitvoeringen van Shostakovich'

'Leningradsymfonie' op 17 en 19 maart 2022 te behouden.

Er zijn meerdere interpretaties voor dit werk mogelijk, maar hoe het ook zij, voor ons draagt de 7de Symfonie vandaag vooral deze belangrijke boodschap uit: de onomwonden aanklacht tegen oorlogsgeweld, het eerbetoon aan de veerkracht van de mens, het erkennen van de slachtoffers. En de permanente herinnering dat wederzijds begrip de enige zekerheid is voor een harmonieuze samenleving waarin respect voor elk individu centraal staat.

#notowar

WELKOM

Officieel draagt Shostakovich zijn 7de Symfonie op aan zijn geliefde stad Leningrad en verbeeldt het werk 'de historische dagen van haar verdediging tegen de fascistische verdrukkers'. Maar in werkelijkheid is het zijn persoonlijke aanklacht tegen het geweld van het Sovjet-regime tegenover zijn eigen burgers en een eerbetoon aan haar slachtoffers.

Na de inval van het Duitse leger in de Sovjet-Unie in juni 1941, wil Shostakovich mee de handen uit de mouwen steken: hij graaft antitank-greppels rond Leningrad en werpt barricaden op, intussen verwoed werkend aan de aanzet van wat zijn 7de Symfonie zal worden. En dan begint de Duitse blokkade van Leningrad. Bijna een miljoen inwoners sterven aan ontbering en hongersnood - na de holocaust wordt dit de grootste tragedie van WOII.

De symbolische waarde van Shostakovich' vastbeslotenheid om in zijn stad te blijven en als teken van verzet en steun dit werk te schrijven, was immens. Deze symfonie draait dan ook niet om muzikale verfijning: "De muziek gaat over terreur, slavernij, de onderdrukking van de geest." Maar ook over hoe hoop bovendrijft, de mens weerstand biedt en terugvecht. Later zei Shostakovich: "Ik schreef mijn Zevende Symfonie, de Leningrad, snel. Ik kon haar niet schrijven. De oorlog woedde overal. Ik moest bij het volk zijn, ik wilde het beeld van ons belegerd land scheppen, het graveren in muziek".

ARTIESTEN & PROGRAMMA

Brussels Philharmonic · Yoel Levi, dirigent

Piet J. Swerts

Slava Ukraini! Heroyam Slava!

(2022, wereldpremière)

Dmitri Shostakovich

Symfonie nr. 7 "Leningrad" in C, op. 60 (1941)

- I. Allegretto*
- II. Moderato (poco allegretto)*
- III. Adagio*
- IV. Allegro non troppo*

"Slava Ukraini! Heroyam Slava! (Glorie aan Oekraïne en zijn helden) is een hertaling en nieuwe orkestratie van de officiële mars van het Oekraïense leger, gecombineerd met de nationale hymne. Het is een artistieke muzikale vuist tegen zinloos oorlogsgeweld zoals wij dat nu mee beleven in Oekraïne." – Piet J. Swerts

Piet J. Swerts stelt de partituur en het orkestmateriaal gratis ter beschikking aan alle orkesten ter wereld zodat iedereen vanuit de muziek als één stem symbolisch weerstand kan bieden.

ONTDEK MEER

BXLphil App

[App Store](#) / [Google Play](#)

Concertkalender, achtergrond, updates, snelle toegang tot al onze content, en meer. BXLphil app: zo verlies je ons nooit meer uit het oog!

Wolfgang App

[App Store](#) / [Google Play](#)

Hou je smartphone bij de hand voor een real-time programmatoelichting voor Shostakovich' symfonie tijdens het concert: terwijl het orkest speelt vertelt de Wolfgang app wat je - precies op dat moment - hoort in de muziek.

Bucket List Podcast
[beluister de podcast](#)

Pianiste Anastasia Goldberg praat over Shostakovich en de woelige tijd waarin hij leefde en componeerde. *(podcast opgenomen in het najaar van 2021)*

Symfomania! DIY
[download NL](#) / [download FR](#) / [download ENG](#)

Tekenen, spelen, zingen, luisteren... en vooral genieten van de muziek van Shostakovich! Ontdek deze leuke handleiding voor jonge muzikale doe-het-zelvers (8+).

TOELICHTING

Leningrad – Kiev

Waarom het zin heeft om Sjostakovitsj' Zevende Symfonie vandaag uit te voeren

Sjostakovitsj schreef zijn Zevende Symfonie in 1941, tijdens het beleg van zijn geboortestad Leningrad door Nazi-Duitsland. Bij de compositie van de eerste drie delen verbleef de componist zelf nog in de stad, daarna werd hij verplicht geëvacueerd. Het beleg is een vreselijke bladzijde in de geschiedenis van Rusland en een van de vele voorbeelden van oorlogsvoering waarbij een schitterende stad niet alleen aangevallen wordt uit militair-strategische overwegingen, maar minstens evenzeer om een volk in zijn ziel te treffen. Wat dat betreft is er zeker een vergelijk mogelijk met de huidige belegering van de Oekraïense hoofdstad Kiev. Er zijn echter ook enorme verschillen die iedere

vergelijking moeilijk en zelfs gevaarlijk maken: waar Rusland in het beleg van Leningrad slachtoffer was, is het in de Oekraïense oorlog immers zelf agressor. Dat doet de vraag rijzen of het vandaag geoorloofd en/of opportuun is om een beladen werk als Sjostakovitsj' Zevende Symfonie, bijgenaamd 'Leningrad', uit te voeren.

Basishoudingen

In algemene zin kan men vandaag twee basishoudingen aannemen ten aanzien van de omgang met Russische cultuurproducten. De eerste zagen we recent in het vierdaagse Sjostakovitsj-festival in BOZAR dat amper één dag na de Russische invasie in Oekraïne begon en ook effectief is doorgedaan. Onder andere werd daar op vrijdag 25 februari de Dertiende Symfonie van Sjostakovitsj gespeeld, voorafgegaan door de stilste minuut stilte die ik ooit heb meegemaakt. Deze stilte was duidelijk veel meer dan een eerbetoon aan de Oekraïners,

ze was ook bedoeld als een bezinningsmoment. Paradoxaal genoeg zorgde de Russische muziek voor een sterk humanitair besef en een haast voelbare empathie ten aanzien van het Oekraïense volk. Het concert werd overigens ook voorafgegaan door een kort statement, waarin de oorlog veroordeeld werd en steun aan het Oekraïense volk werd betuigd. Kortom, er werd een context gecreëerd waarin reflectie en empathie werden gestimuleerd, waarin het lot van het Oekraïense volk sowieso centraal werd gesteld, en waarin muziek werd gehanteerd op een manier die – in de traditie van Beethovens Negende – eerder opriep tot verbondenheid dan tot verdere vervreemding. Men kan zich makkelijk voorstellen dat Oekraïners zelf op dit moment geen boodschap hebben aan verzoenende initiatieven, maar cynisch genoeg is tot nader order ieder historisch conflict ultiem op een daad van verzoening aangewezen. Discrete verzoeningsgebaren zijn daarbij allicht heilzamer

dan oorlogsretoriek, hoe abstract of futiel ze op zo'n moment ook mogen lijken.

Een tweede basishouding bestaat erin om elk spoor van Russische cultuur voorlopig uit onze leefwereld te bannen. Zo besliste De Haarlemse Philharmonie onlangs om haar 48-uren-festival met Russische muziek af te blazen omdat het "nu niet gepast zou zijn om Russische muziek te vieren". Afgezien van het feit dat de twee geprogrammeerde componisten (Tsjajkovski en Stravinsky) wel héél weinig te maken hebben met de huidige ontwikkelingen en zelfs met de ideologieën die er de grondslag van vormen, is ook deze beslissing natuurlijk bedoeld als een steunbetuiging aan het Oekraïense volk, en vanuit die optiek zeker eervol. (In plaats van het geplande festival vinden er nu trouwens twee benefietconcerten plaats.) Toch doet de beslissing ook vragen rijzen. Ruslandkenner Michel Krielaars, die onlangs een boek publiceerde over muziek ten tijde van Stalin

(De klank van de heilstaat), haastte zich bijvoorbeeld om te stellen dat we te allen tijde een onderscheid moeten blijven maken tussen "het Rusland van Poetin en het Rusland van Poesjkin". Politiek en cultuur kunnen niet zomaar met elkaar vereenzelvigd worden, en datzelfde geldt ook voor de leiders van een volk en het volk zelf. Zo'n zelfcensuur is dus misschien wel een mooi en goed bedoeld symbool van medeleven, maar waar houdt het op? Tot wanneer bannen we de Russische muziek, wie wordt erdoor getroffen en wie is er eigenlijk mee gebaat?

Het geval van de Zevende

Soms, zoals bij Sjostakovitsj' Zevende Symfonie liggen de zaken (nog) ingewikkelder. Alleen al door haar bijzondere ontstaanscontext draagt deze symfonie een zeer nadrukkelijke Russische stempel. Zelfs als men opteert voor de eerste basishouding (namelijk om ook tijdens deze

oorlog Russische muziek te blijven spelen), zou een werk als de Zevende toch weerstand kunnen oproepen. Dat heeft voornamelijk met twee aspecten te maken. Ten eerste is de Zevende Symfonie een programmatische symfonie: ze is expliciet gekoppeld aan een buitenmuzikale inhoud (de inval van Nazi-Duitsland in Leningrad) en de muziek is daar tot op zekere hoogte een weerspiegeling van. Dat is vooral goed hoorbaar in de zeer lange, overrompelende eerste beweging waarvan het centrale deel een invasie evoceert, en ook in het laatste deel dat de hoop op een uiteindelijke overwinning uitdrukt. Ten tweede heeft de symfonie, zeker in haar finale, een vrij triomfalistisch karakter, waardoor het in Rusland voor velen een symbool is geworden van nationale superioriteit. Niet toevallig stond het werk bijvoorbeeld ook op de affiche toen de vandaag veelbesproken, maar tot voor kort ook in het westen zeer gefêteerde dirigent Valery Gergiev het in 2008 uitvoerde in de Zuid-Ossetische hoofdstad Tsinvali om de

verdrijving van de Georgiërs door het Russische leger te vieren.

Verdere nuancering is hier dus zeker noodzakelijk. Zoals steeds in de Sjostakovitsj-interpretatie zijn we daarvoor wel grotendeels aangewezen op problematische bronnen. Enerzijds zijn er heel wat teksten van Sjostakovitsj zelf die evenwel vaak via officiële kanalen gepubliceerd, en daardoor niet altijd even geloofwaardig zijn; anderzijds zijn er heel wat neergeschreven getuigenissen over Sjostakovitsj die meestal zeer gekleurd zijn, afhankelijk van de vraag of een auteur Sjostakovitsj eerder als een adept dan wel als een slachtoffer van het communistisch regime wenst(e) te profileren. Die visies hierover zijn in de voorbije veertig jaar zo gepolariseerd geraakt, dat neutraliteit haast onmogelijk is geworden (zie hierover ook mijn recent verschenen boekje *De leugens en de schaterlach*). Daarom is het ook zinloos om op zoek te gaan naar één

onomstreden waarheid. Wat wel kan, is om verschillende aspecten uit de receptiegeschiedenis toe te lichten en daar op een voorzichtige manier een positie tegenover in te nemen.

Sjostakovitsj zelf heeft zich in de periode van de creatie van zijn werk meermaals uitgesproken over de ideeën die er de basis van vormen. Een van de meest concrete formuleringen verscheen eind maart 1942 in Pravda, drie weken na de première, en gaat als volgt: "De oorlog die wij momenteel vechten tegen Hitler is een absoluut gerechtvaardigde oorlog. Wij beschermen de vrijheid, de eer en de onafhankelijkheid van ons vaderland. We vechten voor de hoogste menselijke idealen uit de geschiedenis. We strijden voor onze cultuur, wetenschap, kunst en voor alles wat we gecreëerd en opgebouwd hebben. De Sovjet-artiest zal zich nooit afzijdig houden van de historische confrontatie die nu plaatsvindt tussen redelijkheid en obscurantisme,

tussen cultuur en barbarij, tussen licht en duisternis. Ik draag mijn symfonie op aan onze strijd tegen fascisme, op onze nakende overwinning op de vijand, en aan mijn geboortestad Leningrad.”

Wat in eerste instantie opvalt in deze formulering zijn de rechtstreekse verwijzing naar het Duitse fascisme, de zelfprofilering als Sovjet-kunstenaar en de strijdvaardige, zelfs patriottische retoriek. Deze elementen keren ook allemaal rijkelijk terug in de brede receptiegeschiedenis van het stuk in de vroege jaren '40, niet alleen in Rusland maar ook in grote delen van Europa en zelfs in de Verenigde Staten. Daarbij mag natuurlijk niet vergeten worden dat Nazi-Duitsland op dat moment voor al deze partijen gold als een gemeenschappelijke vijand.

Vanaf 1979, met name sinds de publicatie van Sjostakovitsj' vermeend-authentieke Getuigenissen door de jonge Russische

musicoloog Solomon Volkov, veranderde het Sjostakovitsj-beeld drastisch. Sjostakovitsj werd nu naar voren geschoven als een soort geheime dissident die zogezegd altijd een rabiante tegenstander van het communistisch regime geweest was en die in veel van zijn werken boodschappen had verborgen om die aversie voor goede verstaanders ook duidelijk te maken. Vanzelfsprekend had die visie, waarvan de kern zeker gerechtvaardigd maar de uitwerking allicht iets te tendentius is, ook grote gevolgen voor de interpretatie van de Zevende Symfonie. Uitgerekend dit werk, dat tijdens de Tweede Wereldoorlog steeds meer was gaan gelden als hét symbool van Sjostakovitsj' Sovjet-sympathieën, werd nu aangegrepen om precies het tegenovergestelde te beweren. "Het invasiethema heeft niets met die invasie te maken", zou Sjostakovitsj volgens Volkov beweerd hebben: "Ik dacht aan heel andere vijanden van de mensheid toen ik het thema componeerde. Voor het fascisme voel ik

natuurlijk alleen maar afschuw; niet alleen voor het Duitse, maar voor iedere vorm van fascisme. De tijd van voor de oorlog wordt nu vaak als een idylle voorgesteld. Alles was toen mooi, zeggen ze, tot Hitler het verstoorde. Hitler was een misdadiger, dat is duidelijk. Maar Stalin ook. Ik heb oneindig veel verdriet om al die mensen die Hitler heeft vernietigd. Maar ik heb niet minder verdriet om de mensen die op bevel van Stalin zijn vermoord. Ik heb verdriet om al die doodgemartelde, doodgeschoten en van honger gestorven mensen. Voor de oorlog met Hitler was begonnen, waren er in ons land al miljoenen slachtoffers." Vanuit die optiek interpreteerde Sjostakovitsj volgens Volkov veel van zijn symfonieën dan ook als requiems of grafmonumenten, in het bijzonder voor de vele 'verdwenen' slachtoffers die niet eens een graf hadden.

Essentieel aan deze getuigenis is natuurlijk de vrij radicale perspectiefverschuiving. In vergelijking

met de toelichtingen uit de vroege jaren '40 wordt nu vooral Stalin in het vizier genomen. Die switch past in Volkovs bredere poging om een volstrekt nieuw Sjostakovitsj-beeld op te hangen, waarin Stalin een nog grotere vijand was dan Hitler. In essentie gaat het evenwel vooral om een perspectiefverruiming: de symfonie is in dezelfde mate anti-Duits als anti-Russisch, maar eigenlijk is ze vooral totaal anti-dictatoriaal. Zo bekeken krijgt ze eerder de allure van een algemene, humanitaire aanklacht. Andere bronnen, zelfs bronnen uit de jaren '40 lijken dit te onderschrijven, zoals bijvoorbeeld Sjostakovitsj' door Flora Litvinova gerapporteerde uitspraak dat fascisme inderdaad het thema van de symfonie was, maar dat "echte muziek nooit aan een enkel thema gebonden is" en dat het vooral ging over "muziek over terreur, slavernij, spirituele uitputting" en "over elke tirannie of totalitarisme in het algemeen".

Belangrijk daarbij is dat de twee visies in hun essentie ook niet onverzoenbaar zijn, zeker niet als men de (destijds min of meer onvermijdelijke) zelfprofilering als Sovjet-kunstenaar en de strijdvaardige, patriottische retoriek juist weet in te schatten. Wie enkel focust op de inhoud van de tekst uit 1942, leest dat Sjostakovitsj via zijn symfonie vooral vecht "voor de hoogste menselijke idealen uit de geschiedenis (...), voor onze cultuur, wetenschap, kunst en voor alles wat we gecreëerd en opgebouwd hebben (...) voor redelijkheid versus obscurantisme, voor cultuur versus barbarij, voor licht versus duisternis." Dat Sjostakovitsj daarbij, in volle oorlogssituatie, het beleg van Leningrad als vertrek- en referentiepunt nam, is niet meer dan logisch, maar het mag geen reden zijn om de symfonie louter te zien als een symbool van Russisch verzet en triomfalisme.

Aangezien zowat elke bron en getuigenis van en over Sjostakovitsj discutabel is, is het ook zinvol

om andere werken van de componist in de interpretatie te betrekken. Daaruit blijkt dat Sjostakovitsj wel vaker een bredere kijk had op humanitaire aangelegenheden en het onrecht dat anderen werd aangedaan. Eén voorbeeld springt daarbij in de huidige context bijzonder in het oog: de reeds genoemde Dertiende Symfonie. Deze symfonie is veel later geschreven dan de Zevende, in 1961-62, maar ze gaat evenzeer over oorlogsgebeurtenissen die plaatsvonden in 1941. De titel van het werk is Babi Jar en verwijst naar een ravijn in Kiev (!), letterlijk op een steenworp van de plaats waar in de begindagen van de Oekraïne-oorlog de grote televisietoren gebombardeerd werd. In deze ravijn vermoordden de nazi's in september '41 nagenoeg 34.000 Joden. Sjostakovitsj was zelf geen Jood maar had een bloedhekel aan elke vorm van antisemitisme en bij uitbreiding aan elke vorm van geweld. Dat hij de symfonie schreef, in een regime dat zelf uitgesproken antisemitische trekken vertoonde, is hoe dan ook

een moedige daad en kan op zichzelf eigenlijk al volstaan om te bewijzen dat Sjostakovitsj geen enggeestige of slaafse nationalist geweest is. De gebruikte tekst van de dichter Jevgeni Jevtoesjenko maakt dat nog duidelijker. Zo staat er in het eerste deel onder meer te lezen: "O, mijn Russische volk, ik weet dat jullie diep vanbinnen internationalisten zijn / maar zij die vuile handen hebben, hebben je goede naam misbruikt." Natuurlijk schoot zoiets in het verkeerde keelgat bij de Sovjetleiders. In het bijzonder kregen de componist en de dichter het verwijt dat ze te veel focusten op de Joodse slachtoffers terwijl in Babi Jar "ook Russen en Oekraïners de dood vonden en dat ze gemeenschappelijk in dezelfde aarde lagen." Het was allemaal al bijzonder cynisch in 1961 en vandaag is het dat natuurlijk nog veel meer, zeker als men bedenkt dat een van de motieven van de Russische agressie het vermeende 'nazisme' van de (overigens door een Jood geleide) Oekraïense regering is.

In hetzelfde gedicht over Babi Jar staat ook nog te lezen: "Ikzelf ben één lange geluidloze kreet / boven de duizenden en duizenden die hier begraven liggen / Ik ben elke man die hier werd doodgeschoten. / Ik ben elk kind dat hier werd doodgeschoten. / Niets in mij zal dit ooit vergeten." Het gedicht was natuurlijk nog niet geschreven tijdens het beleg van Leningrad, maar het feit dat Sjostakovitsj vele jaren later deze tekst uitkoos om er een gewaagde symfonie mee te beginnen, geeft wel aan hoe diep dat leed bij hem geworteld zat en hoe weinig waarschijnlijk het is dat de Zevende Symfonie alleen maar een uiting zou zijn van doorgedreven vaderlandsliefde. In de mate dat dit toch het geval zou zijn, zou de uitvoering van de Leningrad-symfonie in de huidige context zonder meer misplaatst zijn. In de mate daarentegen dat dit nationale element ondergeschikt kan worden gemaakt aan het algemene humanitaire protest dat in de symfonie besloten ligt, is haar uitvoering wel degelijk relevant. Sterker nog:

aangezien de status van kunstwerken niet enkel bepaald wordt door de betekenissen die er in het verleden aangegeven zijn (door de componist of door anderen), maar ook door de manier waarop we er vandaag mee omspringen, kan een hedendaagse uitvoering ook juist als doel hebben om die hogere humanitaire betekenis in de toekomst meer te laten doorwegen. In een dergelijk perspectief kan de Leningrad-symfonie steeds minder de symfonie worden van één oorlog, en steeds meer een symbool van de eeuwige zoektocht naar "cultuur over barbarij" en "licht over duisternis".

Toelichting door Pieter Bergé, hoogleraar musicologie KU Leuven

YOEL LEVI

DIRIGENT

Yoel Levi is een van 's werelds meest eminente dirigenten, bekend om zijn uitgebreide repertoire, meesterlijke interpretaties en opwindende uitvoeringen. Hij speelde met vooraanstaande operagezelschappen, trad op met gewaardeerde solisten en dirigeerde toonaangevende operaproducties en de meest prestigieuze orkesten ter wereld. Momenteel bekleedt hij de functie van Artistiek Adviseur van het Haifa Symphony in Israël.

Yoel Levi werd geboren in Roemenië en groeide op in Israël, waar hij al snel werd erkend als muzikaal wonderkind. Hij behaalde met onderscheiding zijn Master of Arts aan de Tel Aviv Academy of Music, en volgde verder les bij Mendi Rodan aan de Jerusalem Academy of Music, bij Franco Ferrara in Italië en bij Kirill

Kondrashin in Nederland en aan de Londense Guildhall School of Music and Drama.

In 1978 won Levi de eerste prijs op het Internationale Dirigenten Concours in Besançon, Frankrijk, wat zijn carrière naar het internationale toneel katapulteerde. Levi begon aanvankelijk als assistent-dirigent van Lorin Maazel bij Cleveland Symphony en werd later de dirigent-in-residence van het orkest. In 1988 nam hij de fakkel over van Robert Shaw bij Atlanta Symphony Orchestra en bleef daar muzikdirecteur voor twaalf jaar. Het Britse tijdschrift Gramophone omschreef hem met de woorden: "Yoel Levi heeft voor zichzelf en voor zijn orkest een reputatie opgebouwd die steeds vaker de afgunst wekt van de grote vijf Amerikaanse collega's in New York, Philadelphia, Cleveland, Boston en Chicago". Zijn naamsbekendheid werd onderstreept door de nominatie van Atlanta Symphony Orchestra als "Best Orchestra of the Year" voor 1991/92 tijdens

de First Annual International Classical Music Awards.

In 1997 ontving Yoel Levi een eredoctoraat in de schone kunsten van de Oglethorpe University in Atlanta. In 2001 werd hij door de Franse regering onderscheiden als Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres. Vervolgens werd hij van 2001 tot 2007 chef-dirigent van Brussels Philharmonic en van 2005 tot 2012 van Orchestre National d'Ile de France. Van 2014 tot 2019 was hij chef-dirigent van het KBS Symphony Orchestra in Seoul. De vierde editie van de Seoul Arts Center Awards bekroonde Levi en de KBS Symphony Orchestra met de Grand Prize in 2017.

Yoel Levi was de eerste Israëliër die de vaste gastdirigent werd van Israel Philharmonic en tourde in 2019 met dit orkest o.a. door de Verenigde Staten en Mexico, en leidde hen in een speciaal concert ter viering van de 60e verjaardag van de staat Israël. Andere

hoogtepunten in zijn carrière zijn een succesvolle Europese tournee met het KBS Symphony Orchestra, een uitgebreide tournee door Nieuw-Zeeland met het New Zealand Symphony Orchestra en veelgeprezen concerten in Spanje met het Orchestre de Paris. Levi wordt regelmatig uitgenodigd om te dirigeren bij speciale evenementen zoals de Nobelprijsceremonie met Stockholm Philharmonic Orchestra. In maart 2020 maakte Yoel Levi een triomfantelijke terugkeer bij Atlanta Symphony Orchestra tijdens een Gala optreden met Pinchas Zukerman.

BRUSSELS PHILHARMONIC

www.brusselsphilharmonic.be

Brussels Philharmonic werd in 1935 opgericht door de Belgische openbare omroep (NIR), en werkte vanaf zijn ontstaan samen met

internationale topdirigenten en -solisten. Het orkest was en is bekend als pionier in het uitvoeren van muziek van de eigen tijd – een reputatie die wereldvermaarde componisten als Bartók, Stravinsky en Messiaen naar Brussel haalde. Ook vandaag de dag zet Brussels Philharmonic die traditie verder, en neemt het in bijna elk concertprogramma een werk van de 21ste eeuw op. Het orkest repeteert en concerteert in de historische thuishaven Flagey in Brussel, hart van Europa, dat meteen de ideale uitvalbasis is voor concerten in Vlaanderen en de rest van de wereld.

De Franse topdirigent Stéphane Denève is muzikdirecteur van Brussels Philharmonic. Zijn passie voor muziek uit de 21ste eeuw en persoonlijke missie om een dialoog te creëren tussen het repertoire van vroeger en dat van de toekomst sluit helemaal aan op het DNA van het orkest. Vanaf september 2022 neemt Kazushi

Ono de fakkel over als muzikdirecteur van Brussels Philharmonic.

Op internationaal vlak heeft Brussels Philharmonic steeds een eigen plaats gehad, met vanaf de beginjaren uitnodigingen voor de belangrijkste festivals en concertzalen. Zo speelt het orkest in onder meer in Carnegie Hall in New York, Philharmonie de Paris, Musikverein (Wenen), Grosses Festspielhaus (Salzburg), Usher Hall (Edinburgh) en Cadogan Hall (Londen). De internationale vertegenwoordiging door IMG Touring brengt het orkest naar nieuwe podia, zowel binnen als buiten Europa (Japan in 2017, Noord-Amerika in 2019).

Een andere specialisatie waarmee Brussels Philharmonic een internationale reputatie opbouwde, is het opnemen van soundtracks bij series, games en films, waaronder de Oscar-winnende muziek voor 'The Artist' (muziek van Ludovic Bource). In eigen land is het orkest

vaste partner van Film Fest Gent en MotorMusic, en zijn er jaarlijks concerten met iconische films (zowel blockbusters met bekroonde scores als zwart-wit klassiekers met een nieuwe soundtrack).

Intussen bewees het orkest ook op andere vlakken een pionier te zijn. Naast de vooruitstrevende initiatieven die lopen, waaronder de Tax Shelter, een stichting voor de aankoop van strijkinstrumenten en een partnerschap met Brussels Airlines, schrijft het orkest innovatie bewust in op alle vlakken en niveaus van de werking. Zo dragen de heren van het orkest het Symphonic Sporting Jacket, op maat ontwikkeld door het Belgische Café Costume met technische innovaties op vlak van stof en snit, werd intendant Gunther Broucke uitgeroepen tot Overheidsmanager van het jaar 2016, en bracht het orkest in 2021 een eigen smartphone app uit.

De uiteenlopende opnames van Brussels Philharmonic (Deutsche Grammophon, Palazzetto

Bru Zane, Klara/Warner Classics, Film Fest Gent, Naxos, Brussels Philharmonic Recordings) krijgen internationale bijval en zijn onderscheiden met vele prijzen, waaronder een ECHO Klassik, Ceciliaprijs, Choc de Classica de l'année en Diapason d'Or de l'année. Brussels Philharmonic is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

volg Brussels Philharmonic op [Facebook](#) [Twitter](#)
[YouTube](#) [Instagram](#) [Spotify](#)

MUSICI

BRUSSELS PHILHARMONIC

(1) aanvoerder / (2) solist

concertmeester

Henry Raudales

Otto Derolez (1)

eerste viool

Nadja Nevolovitsch (2), Sylvie Bagara,
Olivia Bergeot, Annelies Broeckhoven,
Stefan Claeys, Cristina Constantinescu,
Bart Lemmens, Chen Lim, Justine Rigutto,
Elizaveta Rybentseva, Alissa Vaitsner,
Gillis Veldeman

tweede viool

Mari Hagiwara (1), Sayoko Mundy (2),
Caroline Chardonnet, Aline Janeczek,
Mireille Kovac, Eléonore Malaboef,

Eline Pauwels, An-Sofie Perneel,
Julien Poli, Naoko Ogura,
Stefanie Van Backlé, Bram Van Eenoo

altviool

Mihai Cocea (1), Griet François (2),
Marina Barskaya, Phung Ha,
Hélène Koerver, Amalija Kokeza,
Agnieszka Kosakowska,
Barbara Peynsaert, Stephan Uelpenich,
Olfje van der Klein, Patricia Van Reusel

cello

Kristaps Bergs (1), Karel Steylaerts (1),
Kirsten Andersen, Julius Himmler,
Sophie Jomard, Carla Schrijner,
Emmanuel Tondus, Elke Wynants

contrabas

Jan Buyschaert (1), Simon Luce (2),
Thomas Fiorini, Daniele Giampaolo,
Benjamin Heymans, Maarten Taelman

fluit

Lieve Schuermans (1), Jill Jeschek (2),
Sarah Miller (2)

hobo

Joost Gils (1), Lode Cartrysse (2),
Maarten Wijnen

klarinet

Anne Boeykens (1), Maura Marinucci (1),
Danny Corstjens (2), Midori Mori (2)

fagot

Pieter Nuytten (1), Jonas Coomans (2),
Alexander Kuksa

hoorn

Hans van der Zanden (1),
Mieke Ailliet (2), Kristina Mascher-Turner (2),
Loek Paulissen (2), Marlies Callebert,
Bart Indevuyst, Claudia Rigoni,
Luc Van den Hove

harp

Eline Groslot (2), Luna Vissers

piano

Yutaka Oya (2)

friends of flagey

FELLOWS

Charles Adriaenssen, Bernard Darty, Paulette Darty, Diane de Spoelberch, Geert Duyck,
Marc Ghysels, Irene Steels-Wilsing, Maison de la Radio Flagey S.A. / Omroepgebouw Flagey N.V.

GREAT FRIENDS

André Beernaerts, Mireille Beernaerts, Patricia Bogerd, António Castro Freire,
Anne Castro Freire, Marie Irène Ciechanowska - Zucker, Bernard Claeys, Stephen Clark,
Pascale Decoene, Chantal de Spot, Jean de Spot, José Groswasser, François Hinfray,
Ulrike Hinfray, Ida Jacobs, Patrick Jacobs, Peter L'Ecluse, Virginie Louvois, Martine Renwart,
Hans Schwab, My-Van Schwab, Maria Grazia Tanese, Pascale Tytgat, Piet Van Waeyenberge,
Andreas von Bonin, Katinka von Bonin, Dimitri Wastchenko, Jacques Zucker

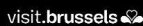
FRIENDS

Alexandra Barentz, Joe Beauduin, Marijke Beauduin, Marie Biebuyck, Véronique Bizet,
Dominique Blommaert, Gauthier Broze, Nicole Bureau, Jacques Chevalier, Marianne Chevalier,
Angelica Chiarini, Colette Contempre, Philippe Craninx, Jean-Claude Daoust, François de Borman,
Francesco de Buzzaccarini, Olivier de Clippele, Sabine de Clippele, Nicolas de Cordes,
Eric De Gryse, Marie-Christine de La Rochefoucauld, Brigitte de Laubarede, Alison de Maret,
Pierre de Maret, Sabine de Ville de Goyet, Sebastiaan de Vries, Stéphane De Wit,
Agnès de Wouters, Philippe de Wouters, Katya Degrieck, Béatrice Delvaux, Chantal Deruyttere,
Gauthier Desuter, David D'Hooghe, Frederika D'Hoore, Anne-Marie Dillens,
Stanislas d'Otreppe de Bouvette, Amélie d'Oultremont, Patrice d'Oultremont, Jean Louis Duvivier,
Jan Eggermont, Patricia Emsens, Jeannette Favart, Catherine Ferrant, Isabelle Ferrant,
Veronique Feryn, Claude Frédéric-Oreel, Henri Frédéric, Alberto Garcia-Moreno,
Nathalie Garcia-Moreno, Hélène Godeaux, Claire Goldman, Serge Goldman, Pierre Goldschmidt,
Christine Goyens, Philippe Goyens, Arnaud Grémont, Margarete Hofmann,
Dominique Hollanders de Ouderaen-Favart, Veerle Huylebroek, Guy Jansen, Yvan Jansen,
Dominique Kaesmacher, Patrick Kelley, Deborah Konopnicki, Jeff Kowatch, Winifred Kowatch,
Barbara Mayer, Jean-Louis Mazy, Nadine Mazy-Vander Elst, Luc Meeùs, Marie-Christine Meeùs,
Christel Meuris, Delphine Misonne, Lydie-Anne Moyart, Elisabeth Parot, Martine Payfa,
Agnes Rammant, Jean-Pierre Rammant, André Rezsóhazy, Catherine Rutten, Désirée Schroeders,
Sarah Sheil, Amélie Slegers-Collette, Pierre Slegers, Anne-Véronique Stainier, Frank Sweerts,
Dominique Tchou, Marie-Françoise Thoua, Daniëlle t'Kint de Roodenbeke, Jean t'Kint de Roodenbeke,
Els Van de Perre, Katrien Van de Voorde, Radboud van den Akker, Stella Van der Veer, Alain Vandenborre,
Charlotte Vandoorne-Hanssens, Christophe Vandoorne, Paul Van Dievoet, Henriëtte van Eijl,
Paul Van Hooghten, Yvette Verleisdonk, Ann Wallays, Sabine Wavreil, Jean-Pierre Winant,
Folkert Zijlstra, Management & People Development Sprl

*& tous ceux qui souhaitent garder l'anonymat / diegenen die anoniem wensen te blijven /
all those who prefer to remain anonymous*

flagey remercie / bedankt

Autorités publiques / Overheden / Public authorities

Sponsors / Sponsoren

Mécénat / Mecenaat / Patronage

& DONATEURS ANONYMES / ANONIEME SCHENKERS / ANONYMOUS DONORS

Partenaires média / Mediapartners / Media partners

Partenaires artistiques principaux / Artistieke hoofdpartners / Major artistic partners

Voisins et partenaires culturels / Buren & culturele partners / Neighbours & cultural partners

